

Daně v digitální éře. Česku podle nového průzkumu ujíždí vlak

19.7.2023 - | Deloitte Advisory

Hlavními hnacími motory digitalizace daní ve firmách jsou požadavky finančních úřadů na digitální podání a také zvyšující se počet automatizovaných procesů, které uvolňují lidské zdroje firem k jiným činnostem.

Vyplývá to z nového průzkumu společnosti Deloitte zaměřeného na daňovou problematiku v regionu střední Evropy.

Díky zrychlující se digitalizaci je napříč podniky ve střední Evropě snadnější přístup k datům a tudíž i k jejich analýze. Tento posun tak ovlivňuje celou daňovou oblast a současně umožňuje úřadům a jednotlivým orgánům využívat digitální technologie k efektivnějšímu výběru daní i větší kontrole.

Mezi hlavní zjištění nového průzkumu Deloitte patří:

- Více než polovina (56 %) firem respondentů aktivně pracuje na modernizaci konkrétních postupů, procesů a dokonce celých systémů.
- Třetina respondentů chystá změnu svého provozního modelu formou outsourcingu technologií a procesů, které nejsou klíčové.
- Více než polovina plánuje zavést dashboardy pro business-intelligence a přizpůsobené nástroje pro správu dat.

"Výsledky průzkumu jasně ilustrují, jak se daňové týmy snaží nasadit nové technologie, které jim pomáhají dosáhnout vyšší efektivity i hodnoty, kterou poskytují firmě zpět. Jedná se o stále důležitější faktor konkurenční výhody, což znamená jediné - daňáři musí stále více prohlubovat své technologické znalosti a schopnosti, jinak neudrží krok s dobou," říká ředitel a CTO oddělení daňového poradenství Deloitte Jaroslav Beneš, který má na starost vývoj technologických nástrojů. Podle něj je rovněž sofistikovanější i postup finančních úřadů, které mnohdy využívají až forenzní metody. Za příklad uvádí využití dat z mýtných bran pro prověření osvobození od DPH při dodání zboží do jiného členského státu.

Podle průzkumu očekává 75 % respondentů, že finanční úřady budou na základě postupu v digitalizaci provádět cílenější kontroly a 62 % respondentů se domnívá, že úřady budou mít za tři až pět let větší přímý přístup k jejich IT systémům. Polovina všech respondentů současně považuje za hlavní problém při transformaci svých daňových technologií nedostatek času a zdrojů.

Česko za Polskem i Rumunskem

Česko si podle průzkumu v řadě ohledů nevede příliš dobře. Jedna z otázek na zástupce firem se například týkala faktorů, které budou určovat investice do technologií v následujících třech až pěti letech. Firmy v Česku si důležitost těchto faktorů uvědomují méně než v dalších zemích regionu. Například potřeba automatizace pro uvolnění kapacit týmu je v ČR hodnocena jako důležitá 48 % respondentů, zatímco v Polsku nebo Rumunsku šlo o 80 %.

Další otázka směřovala na potřebu reagovat na rostoucí požadavky finančních úřadů ohledně

digitalizace daní. V Česku to jako důležité téma vnímalo 63 % respondentů, v Rumunsku necelých 80 % a v Polsku dokonce 91 %. Podobný rozdíl je vidět rovněž u otázky, která se týkala potřeby připravenosti na budoucí digitalizaci daňové agendy. U nás ji vidí jako klíčovou 48 % zástupců firem, zatímco v Rumunsku 72 a v Polsku 77 %.

Laťku digitalizace daní nastavuje stát, firmy však mohou jít naproti

“Při pohledu na výsledky průzkumu by se bez hlubšího vhledu a kontextu mohlo zdát, že české firmy se digitalizací daní brání. Do jisté míry to může být částečně pravda, ale důležitějším faktorem je také to, že náš stát tuzemské firmy do automatizace netlačí tolik, jako se to děje v některých okolních zemích,” říká Jaroslav Beneš.

Bariérou je podle něj také to, že české firmy obtížně hledají ekonomické opodstatnění investice do automatizace daní. *“Problém je v identifikaci přínosů automatizace, které se často najdou až ve chvíli, kdy podnik dostane pokutu nebo například odejde klíčový člověk a s ním se sesype celý firemní reporting DPH. To vše pak musí společnost složitě řešit, což často znamená zvýšené náklady. Mnohdy firmy dokonce automatizují až v důsledku neschopnosti nahradit klíčového pracovníka,”* říká Beneš a doplňuje, že když se firmám následně podaří expertizu přenést do automatizovaného nástroje, jsou pak méně náchylné na nenadálé odchody a krizové momenty tak lépe zvládají.

Dobrou praxi lze najít i u nás

Mezi další otázky, ve kterých si Česko ve srovnání se zeměmi střední Evropy nevedlo dobře, patřil dotaz týkající se toho, zda byla daná firma schopná automatizovat procesy v gesci financí. V Česku odpovědělo kladně 41 % zástupců firem, zatímco v Polsku téměř 60 % a v Maďarsku dokonce 85 %. Průměr všech zemí pak byl 60 %, ČR tak v této otázce zaostává za průměrem o necelých 20 %.

Jsou však oblasti, kde si Česko vede dobře. Například v otázkách na proaktivní holistický přístup k celé daňové oblasti nebo na omezení rozpočtu si Česko vede podobně jako ostatní střeoevropské státy. *“Pokud je firma proaktivní, tak už automatizaci i digitalizaci dávno řeší. Ze své praxe znám celou řadu českých firem, které automatizují v daních a dělají to skvěle. Po zavedení často zjišťují, jaké má daňová automatizace výhody a pokračují proto v digitalizaci i v dalších oblastech. Vidíme to s kolegy pravidelně, například když firmy implementují náš nástroj taxCube, jsou následně schopny dramaticky zkrátit čas přípravy DPH reportů a výrazně snížit frekvenci kontrol či dotazů z finanční správy,”* říká Martina Matějčková, manažerka SAP teamu z oddělení Tax&Legal společnosti Deloitte.

Jako v začarovaném kruhu

Mezi největší výzvy a problémy, na které si firmy stěžují, patří nízká schopnost dostatečně rychle upravit či aktualizovat své systémy, velké množství požadavků úřadů nebo komplikovanost v integraci jejich systémů a procesů s digitálním rozhraním finanční správy.

“Když jsme o novém průzkumu mluvili s našimi klienty, zjištěné výsledky často potvrzovali. Říkali nám, že si do jisté míry připadají jako v začarovaném kruhu. Nemají čas, protože jsou zavaleni prací, a proto jim chybí strategie. A bez strategie těžko připraví business case pro investici. A bez investice lze jen těžko financovat digitalizaci a automatizaci. Ale když neautomatizují, tak jsou logicky zavaleni prací a ocitají se tak opět na začátku,” vysvětluje Beneš. S ohledem na přehřátý pracovní trh, který dlouhodobě dusí českou ekonomiku, je podle něj automatizace jednou z klíčových cest, jak si tzv. rozvázat ruce a napnout lidské zdroje tam, kde je nikdo nahradit nemůže.

Firmám rovněž radí věnovat čas k hledání přínosů automatizace a začít tam, kde to má největší efekt. Z průzkumu vyplynulo, že tímto ideálním kandidátem na digitalizaci mohou být například nepřímé daně. *“Firmy musí dost často řešit upgrade účetního systému. Daňové týmy by si proto měly sepsat požadavky a důsledně testovat, zda jsou naplněny. Jednou z cest může být připojení se k většímu projektu, který může většinu problémů vyřešit,”* myslí si Matějčíčková a dodává, že neefektivita někdy bývá i důsledkem nedorozumění a nízké míry komunikace daňových týmů se zbytkem firmy. Podnikům proto doporučuje, aby potřeby daňové agendy začlenily na pracovní jednání s ostatními odděleními nebo o nich pravidelně informovaly na různých školeních nebo v krátkých aktualitách.

<https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/press/articles/dane-v-digitalni-ere.html>